

ASPECTE ALE „UNIFICĂRII” BISERICII ORTODOXE ROMÂNE CU BISERICA GRECO - CATOLICĂ DIN JUDEȚUL SATU MARE

Daniela BĂLU

ABSTRACT: *The collection of Satu Mare County Museum documents provides important information about the way they conducted the "unification" process of the Romanian Orthodox Church and Greek - Catholic Church, lately by Act 358 of December 1, 1948. Valued differently by the representatives of both faiths, the difficulty to achieve this extensive process was visible even after nearly 20 years of regulation as readily apparent from statistics and regular briefings prepared by Orthodox priests in parishes from Satu Mare County. Among these documents we will look in particular on those developed by Archimandrite dr. Paul Augustin, Diocesan Vicar of the Diocese of Romanian Orthodox from Oradea, former Greek Catholic priest, 'returned' to Orthodoxy after 1948, the one who was appointed to coordinate the Commandment of „unification” between the two churches.*

KEYWORDS: *Romanian Orthodox Church, Greek-Catholic Church, documents, collection of Satu Mare County Museum.*

Colecția de documente a Muzeului Județean Satu Mare oferă informații importante despre modalitatea în care a fost realizat procesul de „Unificare” dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită, desființată prin legea 358 din 1 decembrie 1948, menită să ratifice „Unificarea religioasă” hotărâtă la Cluj la data de 1 octombrie 1948, precum și actul sinodal din 21 octombrie 1948, prin care se proclama revenirea credincioșilor greco-catolici la Biserica Ortodoxă Română¹.

Valorizat diferit de reprezentanții celor două culte, dificultatea realizării acestui amplu proces a fost vizibilă chiar și după aproape 20 de ani de la legiferare, așa cum

¹ Codruța Știrban, Marcel Știrban, *Din istoria Bisericii Române Unite*, Satu Mare, Ed. Muzeului Sătmărean, 2000, p. 139-145; Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. III, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1981, p. 477 - 478; Îndrumătorul pastoral al Bisericii Ortodoxe Române pe anul 1951, București, p. LXVI - LXVI.

lesne reiese din statisticile și informările periodice întocmite de preoții din parohiile sătmărene. Dintre aceste documente vom face referire în special la cele elaborate de **Arhim. dr. Augustin Paul**, fost preot greco-catolic „revenit” la ortodoxie după anul 1948, numit de către Episcopul Valerian Zaharia, în anul 1956, Vicar Eparhial al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei² și coordonator al Comandamentului de „Unificare” dintre cele două biserici. În această calitate Arhim. dr. Augustin Paul a elaborat numeroase statistici și rapoarte în care a centralizat minuțios informații despre noua structură a Episcopiei, organizarea canonică și administrativă, situația parohiilor, preoților și credincioșilor, date grupate tematic în categorii numite generic „revenite” – „reveniți”, „nerevenite” – „nereveniți”, „vechi ortodoxe” – „vechi ortodocși”³.

Indiferent de anul în care au fost întocmite rapoartele, se remarcă repetabilitatea unor opinii formulate de Arhim. dr. Augustin Paul, prin care face o evaluare a procesului „Unificării”, apreciind permanent necesară consolidarea acestuia, oferind soluții concrete în acest sens, exprimându-și nemulțumirile sau realizările, insistând mereu asupra dificultății realizării „Unificării bisericești”.

La data de 15 iulie 1959 Vicarul Eparhial dr. Augustin Paul făcea cunoscută *Situația „Unificării” în Eparhia Română a Oradiei*, prezentând structura sa organizatorică, precum și numărul preoților din parohii, folosind frecvent afirmația „la 21 octombrie 1948 existau”⁴, deși este cât se poate de clar că la acea dată încă nu se realizasera „de facto” trecerea parohiilor greco-catolice în subordinea Bisericii ortodoxe. Datele pe care le-a centralizat, **în anul 1959, luna iulie**⁵, oferă o imagine detaliată a numărului protopopiatelor, parohiilor și preoților din Episcopia Ortodoxă a Oradiei, inclusiv numărul preoților greco-catolici demisionați din cler după anul 1948.

Totalul parohiilor revenite: 379.

Totalul filiilor revenite: 198.

Totalul parohiilor vechi ortodoxe: 248.

Totalul filiilor vechi ortodoxe: 111.

Totalul parohiilor revenite ocupate de preoți reveniți: 258.

Totalul filiilor revenite ocupate de preoți reveniți: 70.

Totalul parohiilor revenite ocupate de preoți vechi ortodocși: 117.

Totalul filiilor revenite ocupate de preoți vechi ortodocși: 21.

Totalul parohiilor vechi ortodoxe ocupate de preoți reveniți: 16.

Totalul filiilor vechi ortodoxe ocupate de preoți reveniți: 6.

Totalul protopopiatelor din eparhie⁶: 17.

Precizăm că cele 17 protopopiate se aflau la Aleșd, Beiuș, Lunca-Vascăului, Marghita, Oradea, Salonta, Săcuieni, Șimleu Silvaniei, Cehu Silvaniei, Baia Mare, Carei, Negrești, Satu Mare, Sighet, Tășnad, Jibou, Zalău.

² <http://www.eparhiaortodoxaoradea.ro/centrul-eparhial/istoricul-episcopiei-oradiei>, 10.09.2016. Augustin Paul a fost administrator parohial la Halmeu și preot la Batarci, Valea Seacă și Bocicău, județul Satu Mare.

³ Muzeul Județean Satu Mare, *Colecția de documente*, (în continuare MJSM), dosar *Situația greco-catolicilor din parohiile Eparhiei Ortodoxe Oradea. Evidența pe protopopiate*, nr. inv. 65.963, file nenumerate (în continuare f.nn.).

⁴ MJSM, *Situația „Unificării” în Eparhia Română a Oradiei* (în continuare *Situația „Unificării”...*), semnată Vicar Eparhial Arhim. Dr. Paul Augustin, 1959, f. nn.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

Din aceste protopopiate erau ocupate de protopopi vechi ortodocși: 11.

Ocupate de protopopi reveniți: 6.

Totalul preoților reveniți la început apoi demisionați din cler: 16.

Totalul preoților nereveniți existenți în Eparhie, care ocupau funcții în diferite întreprinderi de stat: 96.

Totalul preoților reveniți în anul 1958: 5.

Totalul credincioșilor reveniți: 457.239.

Totalul credincioșilor vechi ortodocși: 360.280.

Totalul general al credincioșilor din Eparhie⁷: 817.519.

Din cele 17 protopopiate aflate sub jurisdicția Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, situația „Unificării” în protopopiatele Satu Mare, Baia Mare, Carei, Negrești, Tășnad, era următoarea:

Protopopiatul Satu Mare, „la 21 octombrie 1948, existau”⁸:

– 27 de parohii și 20 de filii revenite

– 7 parohii vechi ortodoxe.

În 21 de parohii și 18 filii revenite funcționau preoți reveniți. În 6 parohii și 2 filii revenite funcționau preoți vechi ortodocși. În 1 parohie veche ortodoxă funcționa 1 preot revenit.

În anul 1958 a reintrat în cler preotul Emil Pinteș, revenit în 1948, apoi demisionat. Pe teritoriul Protopopiatului existau 17 preoți nereveniți.

Totalul „sufletelor” revenite: 37.000.

Totalul sufletelor vechi ortodoxe⁹: 2.000.

Protopopiatul Baia Mare, în „21 octombrie 1948 existau”:

– 56 parohii și 38 de filii revenite

– 12 parohii și 3 filii vechi ortodoxe.

În 48 de parohii și 31 de filii revenite funcționau preoți reveniți. În 9 parohii și 4 filii revenite funcționau preoți vechi ortodocși. Pe teritoriul Protopopiatului existau 26 de preoți nereveniți. Preoți reveniți și apoi demisionați din cler: 16.

Totalul sufletelor revenite: 69.687.

Totalul vechilor ortodocși¹⁰: 16.295.

Protopopiatul Carei „la 21 octombrie 1948 existau”:

– 23 parohii și 4 filii revenite

– 4 parohii vechi ortodoxe.

În 17 parohii revenite funcționau preoți reveniți. În 4 parohii revenite funcționau preoți vechi ortodocși. În teritoriul Protopopiatului existau 7 preoți nereveniți.

Totalul sufletelor revenite: 22.818.

Totalul sufletelor vechi ortodoxe¹¹: 2.343.

Protopopiatul Negrești, „la 21 octombrie 1948 existau”:

– 23 parohii și 10 filii revenite române

– 2 parohii revenite rutene

– 6 parohii vechi ortodoxe (contopite în cele revenite).

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

În 9 parohii revenite și 1 filie funcționau preoți reveniți. În 13 parohii revenite funcționau preoți vechi ortodocși (3 erau vacante). Pe teritoriul protopopiatului exista 1 preot nerevenit.

Totalul sufletelor revenite: 43.233.

Totalul sufletelor vechi ortodoxe¹²: 3.125.

Protopopiatul Tășnad, „la 21 octombrie 1948 existau”:

– 25 de parohii și 9 filii revenite

– 1 parohie veche ortodoxă.

În 18 parohii revenite funcționau preoți reveniți. În 4 parohii revenite funcționau preoți vechi ortodocși.

Pe teritoriul Protopopiatului existau 3 preoți nerevenți.

În anul 1958 a revenit preotul Rezei Gheorghe.

Totalul sufletelor revenite: 36.310.

Totalul sufletelor vechi ortodoxe¹³: 52.

Datele centralizate de Arhim. dr. Augustin Paul confirmă o dată în plus faptul că după data de 21 octombrie 1948 Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei era cea mai mare din Transilvania, având în componența sa toți credincioșii români ortodocși, toți rutenii ortodocși din regiunile Crișana și Maramureș, precum și o parte a credincioșilor din fosta Dieceză greco-catolică Cluj-Gherla.

O altă statistică întocmită de Arhim. dr. Augustin Paul în anul 1967, oferă date inclusiv despre structura organizatorică pe care cele două Biserici, ortodoxă și greco-catolică, au avut-o până în toamna anului 1948, deci înainte de „Unificare”, când existau:

– „două Episcopii ortodoxe: a Oradiei și a Maramureșului¹⁴ (cu sediul la Sighet – n.n.);

– două Episcopii greco-catolice: a Oradiei și a Maramureșului sau a Băii Mari;

– un „Vicariat rutean greco-catolic”¹⁵ (la Sighetu Marmației, de acesta aparținând inclusiv parohii din Bucovina – n.n.).

După „Unificarea” din 1948 toate au fost reunite sub jurisdicția Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei. ”S-a ajuns astfel ca Eparhia să aibă un număr de 811.072 credincioși, dintre care 573.780 proveneau din rândul fostei Biserici greco – catolice din Mitropolia Blajului, restul de 237.292 fiind vechi ortodocși”¹⁶. Numărul parohiilor revenite (foste greco-catolice) era de 359, cărora li se adăugau 228 de parohii vechi ortodoxe. Filii revenite erau 240 și 112 vechi ortodoxe, deci un total de 587 de parohii și 352 de filii.

Dintre parohiile revenite un număr de 119 aveau preoți vechi ortodocși, iar dintre filii 51. Mulți preoți proveneau din eparhiile de dincolo de Carpați, o parte aprecia-bilă fiind monahi, unii având „o pregătire teologică superioară, alții foarte modestă”¹⁷.

Episcopia Ortodoxă a Oradiei avea în jurisdicție inclusiv parohiile și filiile din

¹² *Ibidem.*

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ MJSM, nr. inv. 65.963, *Notă privind problema ”Unificării” în Eparhia Ortodoxă Română a Oradiei* (în continuare *Notă privind...*), semnată Arhim.dr. Augustin Paul, f. nn.

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ *Ibidem.*

¹⁷ *Ibidem.*

judetele Satu Mare, Maramureș, Sălaj și Bihor, chiar din prima adunare eparhială ce a avut loc la data de 15 mai 1949, comisia constituită pentru reorganizarea administrativă a Eparhiei cerând preoților ca în județele nou încorporate, Satu Mare, Maramureș, Sălaj, să promoveze „sentimentul de iubire și frățietate dintre preoții reveniți și credincioși [...]”¹⁸, precum și „inimoasă chemare [...] pentru a consolida și desăvârși lucrarea de unificare și înfrățire în credință”¹⁹.

Numărul foarte mare al foștilor credincioși greco-catolici din Episcopia Ortodoxă a Oradiei l-a determinat pe Arhim. dr. Augustin Paul, chiar și la 19 ani după „Unificare”, să considere că acest proces constituia „încă o mare problemă, cu reale opreliști”²⁰, fiind necesară o intensificare a eforturilor menite să consolideze „Unificarea” dintre cele două biserici, greco-catolică și ortodoxă. Vicarul Eparhial afirma în *Nota privind problema „Unificării” în Eparhia Ortodoxă Română a Oradiei*, întocmită în anul 1967: „atât de mare fiind numărul credincioșilor reveniți din cuprinsul Eparhiei, atât de mare numărul preoților reveniți, atât de mare numărul parohiilor și al filiilor revenite, oricine își poate da seama că din pricina aceasta problema „Unificării” în eparhia aceasta prezintă o importanță covârșitoare, ea reclamând noi și noi eforturi, continui strădanii și neîncetată muncă din partea tuturor. Și, deși în acești 19 ani de „Unificare” s-au făcut multe și multe lucruri bune s-au realizat în sprijinul consolidării și desăvârșirii ei, totuși rămân încă multe de făcut și în viitor”²¹.

Una din problemele vădite ale procesului de unificare, dintre biserica greco-catolică și cea ortodoxă, a fost **înlocuirea elementelor** liturgice specifice cultului greco-catolic cu cele ortodoxe. Credincioșii, în special cei vârstnici, au împiedicat acest demers în repetate rânduri, fapt semnalat în informările periodice trimise de protopopi și preoți către Episcopia Ortodoxă de Oradea. De asemenea, scoaterea statuilor din fostele biserici greco-catolice sau renunțarea la „vechile cântări”, s-a **făcut cu mare dificultate**, preoții subliniind faptul că în „parohiile revenite se păstrează tot vechiul ritual al cântărilor în ceea ce privește melodia cântărilor. Totuși se observă o năzuință din partea preoților ortodocși din parohiile revenite de a introduce ritualul ortodox”²².

Prin *Nota* întocmită în anul 1967, Arhim. dr. Augustin Paul face referire și la aceste aspecte, de o covârșitoare importanță pentru credincioșii greco-catolici, apreciind progresele care s-au făcut în decursul anilor, concomitent punând accentul și pe dificultatea schimbării identității confesionale: „introducerea terminologiei ortodoxe în toate unitățile din eparhie, fără nicio excepție, este desigur o realizare pozitivă dar aceasta încă nu înseamnă totul: trebuie să se ajungă la schimbarea și a mentalității și a convingerilor credincioșilor pentru că oricât am vrea să fim de optimiști, o conștiință religioasă formată cu multă grijă și asiduitate, timp de peste 250 de ani, nu dispare fără urme în numai 19 ani (s.n. - sublinierea noastră). Lucrul acesta nu este desigur ușor de înfăptuit, dar nici imposibil, dacă în acest scop și de

¹⁸ Silviu-Iulian Sana, *Contribuții la istoria Eparhiei greco-catolice de Oradea și Baia Mare în perioada comunistă. Raportul Vicarului ortodox dr. Augustin Paul din anul 1957*, în ACTA MVSEI APVLENSIS (APVLUM), XLIX, series *Historia & Patrimonium*, Alba Iulia, 2012, p. 308.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ AMJSM, dosar nr. inv. 65.963, *Notă privind...*, f.nn.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*, *Situația foștilor credincioși reveniți la ortodoxie*, datată 7 august 1961.

aici înainte își vor pune tot interesul și toată râvna toți cărora le revine sarcina de a osteni în ogorul „Unificării”, cauza sfântă și atât de importantă nu numai pentru Biserica noastră ortodoxă strămoșească, dar și pentru Stat”.²³

În *Nota privind problema ”Unificării” în Eparhia Ortodoxă Română a Oradiei*, Arhim. dr. Augustin Paul, Vicarul Eparhial, face referire și la orașul Satu Mare, mai exact la ceremonia de sfințire a Catedralei greco-catolice „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”, ce a avut loc la data de 7 noiembrie 1937 (Augustin Paul datează greșit evenimentul, plasându-l în anul 1939): „vorbind despre „Unificare” să nu se uite niciun moment că grosul credincioșilor fostei Mitropolii greco-catolice a Blajului au constituit-o tocmai credincioșii astăzi reînțorși în sânul Bisericii Ortodoxe din cuprinsul Eparhiei Oradiei! Plecând de la această realitate și de la faptul că acești credincioși erau cei mai zeloși din toți credincioșii fostei Mitropolii, răposatul mitropolit al Blajului Dr. Alexandru Nicolescu, cu ocazia sfințirii Catedralei greco-catolice din Satu Mare, a spus între altele în cuvântarea sa rostită în fața miilor de credincioși veniți la această solemnitate: «Voi, credincioșii greco-catolici români din aceste părți ale Transilvaniei formați nu numai grosul credincioșilor Mitropoliei de Alba Iulia și Făgăraș, ci și coroana și podoaba ei cea mai aleasă!»²⁴

Pentru a consolida procesul „Unificării”, Arhim. dr. Augustin Paul recomandă să fie puse la dispoziția credincioșilor „reveniți”, din Eparhia Oradiei, „un număr cât mai mare de Calendare de perete, măcar 120.000 anual, precum și retipărirea Cărții de rugăciuni, astăzi complet epuizată (n.n. – în 1967), foarte cerută de credincioși și chiar de cei reveniți, măcar în 30 – 40.000 de exemplare”. Arhimandritul dr. Augustin Paul își încheia *Nota privind problema „Unificării” în Eparhia Ortodoxă Română a Oradiei*, exprimându-și nădejdea că „noul și tânărul Mitropolit al Ardealului, Dr. Nicolae Mladin, va pune la inimă cauza sfântă a „Unificării” și prin prestigiul și autoritatea de care se bucură ne va veni în ajutor și în această privință.”²⁵

În calitatea sa de Vicar Eparhial și mai ales de coordonator al Comandamentului de „Unificare” dintre cele două biserici, Arhim. dr. Augustin Paul a acordat o atenție deosebită mișcării petiționare a credincioșilor greco-catolici, ce a avut loc în vara anului 1956, fapt reflectat și în *Raportul* pe care l-a trimis Departamentului Cultelor din R.P.R. la data de 14 octombrie 1957, semnalând problemele „reîntregirii” bisericești²⁶ și făcând referire inclusiv la mișcarea petiționară din anul 1956. Credincioșii din protopopiatele Satu Mare, Negrești Oaș, Baia Mare, Cehu Silvaniei, Săcuieni, Șimleu, Zalău, au întocmit liste de semnături cerând reînființarea Bisericii greco-catolice, și-au mărturisit public credința greco-catolică sau au colaborat cu Biserica Romano-Catolică²⁷. Aceste manifestări nu doar că erau interzise prin lege, ci presupuneau măsuri extrem de dure luate de organele comuniste împotriva celor ce îndrăzneau să-și exprime credința, prin dovezi certe de supraviețuire.

²³ MJSM, nr. inv. 65.963, *Notă privind...*, f. nn.

²⁴ *Ibidem*. Mitropolitul Blajului Dr. Vasile Suci, afirma despre credincioșii sătmăreni greco-catolici: „voi sunteți elita Mitropoliei mele”, cf. Daniela Bălu, *Biserica greco-catolică. Organizare ecleziastică. Transformări structurale în anii arbitrajului de la Viena*, în *Satu Mare. Studii și comunicări*, XXV, Satu Mare, Ed. Muzeului Sătmărean, 2008, p. 249.

²⁵ MJSM, dosar nr. inv. 65.963, *Notă privind...*, f. nn.

²⁶ Silviu Iulian Sana, *op.cit.*, p. 307-324.

²⁷ Silviu Iulian Sana, *op.cit.*, p. 313.

Liste de semnături au fost întocmite și în raionul Satu Mare, în protopopiatul Satu Mare s-au strâns cele mai multe semnături, apoi în Negrești Oaș și Baia Mare, credincioșii greco-catolici manifestând diferite alte forme de rezistență, dintre care s-au evidențiat: utilizarea elementelor liturgice specifice cultului greco-catolic, formulele ecteniilor „Doamne îndură-Te..”, „Spirit Sfânt”, ”Mărire”., devoțiunile „Calea Crucii”, „Rozariul”, considerate de credincioșii greco-catolici drept „legea lor”.

Debutul mișcării petiționare a avut loc chiar în județul Satu Mare, în satul Trip, comuna Bixad, de unde o delegație de săteni s-a deplasat la Ministerul Cultelor, în perioada 15-20 aprilie 1956, solicitând legalizarea Bisericii Române Unite²⁸.

Un alt grup de 14 credincioși sătmăreni trimiteau către Președinția Consiliului de Miniștri și Ministerul Cultelor din București, la data de 12.VIII.1956, următoarea solicitare: „subsemnații, credincioși din Satu Mare având în vedere garantarea libertății religioase din R.P.R. și îndeosebi a bisericilor: romano-catolice, reformate, evanghelice și Unitare, pe când religia și credința noastră greco-catolică este desființată și împiedicată de a o mărturisi, cerem cu încredere și tărie, de la Înalțul Guvern, punerea în libertate a bisericii greco-catolice, a episcopilor și preoților ei.

Dorim să avem preoți greco-catolici care să se îngrijească de mântuirea sufletelor noastre. Respectăm și ne supunem tuturor legilor și ne afirmăm loialitate față de guvern și orânduirea din R.P.R.

În speranța aprobării cererii noastre, Vă salutăm cu respect”²⁹.

Redăm în cele ce urmează tabelul cu numărul semnăturilor și localitățile în care au fost adunate³⁰:

<i>Nr. crt.</i>	<i>Comuna</i>	<i>Raionul</i>	<i>Regiunea</i>	<i>Nr. semnăturilor</i>
1	Orașul Satu Mare I	Satu Mare	Baia Mare	60
2	Sat Românești, com. Medieșu Aurit	Satu Mare	Baia Mare	88
3	Satu Mare	”	”	98
4	Petea	”	”	86
5	Decebal	”	”	132
6	Doba	”	”	445
7	Românești	”	”	119
8	Mesteacăn	”	”	74
9	Biserica Ruteană Sf. Nicolae, Satu Mare	”	”	82
10	Hodișa	”	”	174
11	Satu Mare IV	”	”	108
12	Botiz	”	”	159

²⁸ Ovidiu Bozgan, *Mișcarea petiționară greco-catolică din 1956*, în <http://ebooks.unibuc.ro/istorie/religie/miscarea/petiționara/greco/htm>, 14.06.2016, p. 2.

²⁹ MJSJ, nr. inv. 65.963, f. nn.

³⁰ *Ibidem*.

Aspecte ale „unificării” Bisericii Ortodoxe Române...

13	Botiz	»	»	105
14	Botiz	»	»	121
15	Botiz	»	»	96
16	Botiz	»	»	73
17	Botiz	»	»	136
18	Botiz	»	»	125
19	Botiz	»	»	99
20	Satu Mare	»	»	596
21	Peleş, com. Lazuri	»	»	110
22	Ruşeni, com. Hrip	»	»	81
23	Hrip		»	79
24	Bătarci	Negreşti	Baia Mare	517
25	Medieşu Aurit	Satu Mare	Baia Mare	481
26	Preotul parohiei Amaţi	»	»	1
27	Micula	»	»	23
28	Porumbesţi	»	»	32
29	Cucu	»	»	25
30	Cidreag	»	»	23
31	Pişcari	»	»	654
32	Terebeşti	»	»	381
33	Halmeu	»	»	72
34	Satu Mare II	»	»	595
35	Ioşib	»	»	156
36	Mărtineşti	»	»	170
37	Băbăşeşti	»	»	350
38	Ioşib	»	»	120
39	Bercu	»	»	65
40	Cărăşeu	»	»	110
41	Potău	»	»	170
42	Odoreu	»	»	110
43	Dara	»	»	30
44	Vetiş	»	»	307
45	Buşag	Şomcuta Mare	»	303
46	Mădăras	Satu Mare	»	378
47	Medişa	»	»	110
48	Tătăreşti	»	»	538
49.	Necopoi	»	»	382
				TOTAL: 9. 344

50	Drăgușeni, par. ruteană	Oaş-Negrești	Baia Mare	112
51	Of.Parohial Rutean Livada (pr.verbal 2)	„	„	65
52	Of.Parohial Rutean Livada (pr.verbal 1,3) filiala Ferma Nicolae	„	„	36
53	Idem, (pr.verbal 4) filiala Dumbrava	„	„	29
54	Idem (pr.verbal 5) filia Adrian	„	„	15
55	Idem (pr.verbal 6) filia Agriș	„	„	6
56	Târșolț	„	„	554
57	Pășunea Mare (Livada)	„	„	116
58	Trip	„	„	242
59	Gherța Mică	„	„	398
60	Boinești	„	„	189
61	Turulung	„	„	38
62	Oaş-Negrești	„	„	162
63	Bixad	„	„	128
64	Călinești	„	„	300
TOTAL: 2.390				
65	Parohia Băița cu filiile Nistru și Ulmoasa	Șomcuta Mare	Baia Mare	101
66	Bozînta Mare	„	„	201
67	Pomi	„	„	231
TOTAL: 533				
68	Boghiș	Satu Mare	Baia Mare	244
69	Dumbrava	Oaş-Negrești	„	90
70	Dumbrava	„	„	45
71	Dumbrava	„	„	90
72	Dumbrava	„	„	91
TOTAL: 316				
73	Craidorolț	Carei	Baia Mare	491

TOTAL GENERAL: 13.318.

Desigur, cele 13.318 de semnături pot fi considerate puține dacă numărul lor este raportat la numărul total al credincioșilor, însă trebuie avut în vedere pericolul major la care s-au expus cei ce au semnat listele prin care cereau reînființarea Bisericii greco-catolice, în vara anului 1956, într-o perioadă de maximă opresiune a autorităților comuniste, a Securității, fiind îndeobște cunoscute măsurile represive exercitate de

acestea: persecuții, arestări, deportări, muncă forțată la Canalul Dunăre - Marea Neagră, condamnări la moarte. Prin urmare, exprimarea publică a dorinței de revenire la greco-catolicism o putem aprecia drept un act de mare curaj, ce dovedea devotamentul față de valorile cultului în care au crezut și trăit credincioșii greco-catolici.

Arhim. Dr. Augustin Paul, fost preot greco – catolic ce s-a implicat activ în realizarea „Unificării bisericești”, un deziderat în care, de altfel, credea și înainte de 1948 dar pe care îl vedea îndeplinit sub protectoratul Romei, a avut tocmai el misiunea de a contribui la „Unificare”, considerând-o drept o „sarcină grea”, „o cauză Sfântă”³¹, un amplu proces de reîntregire despre care a scris numeroase rapoarte ce vin azi în sprijinul cercetătorilor. Fondul documentar deținut de Muzeul Județean Satu Mare reflectă legăturile dintre Arhim. Dr. Augustin Paul și viața bisericească a județului Satu Mare (el fiind și absolvent al Liceului de Stat „Mihai Eminescu”)³², conținând și numeroase scrisori pe care le-a trimis din parohiile sătmărene în care slujea, intenția noastră de „restitutio” documentar făcând parte dintr-un proiect viitor.

Daniela Bălu

Muzeul Județean Satu Mare

Satu Mare, RO

danielamuzeu@yahoo.com

³¹ MJSM, nr. inv. 65.963, *Notă privind...*, f. nn.

³² Viorel Câmpean, *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. III, Satu Mare, Ed. Citadela, 2015, p. 411.